

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนต่อทักษะ
การปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล
The Relationship Between Characteristics of Student Exchange
Program in Nursing Skill Practices Outcomes

บรรณทวรรณ หิรัญเคราะห์¹ และ ดวงฤทัย เสมอคุ้มหอม¹

Buntawan Hirunkhro¹ and Duangruetai Seamkhumhom¹

¹วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีราช คณะพยาบาลศาสตร์ สถาบันพระบรมราชชนก

¹Boromarajonani College of Nursing Chakiraj, Faculty of Nursing, Praboromarajchanok Institute

Received: November 24, 2021

Revised: January 6, 2022

Accepted: January 7, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยพรรณนาเชิงหาความสัมพันธ์ (Descriptive correlation research) ดำเนินการวิจัยทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนกับทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล การวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มอาจารย์พยาบาลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาแลกเปลี่ยน ในวิทยาลัยพยาบาลในเครือข่ายภาคกลาง 2 จำนวนทั้งสิ้น 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ทดสอบค่าความสอดคล้องจากผู้ทรงคุณวุฒิอยู่ระหว่าง 0.9-1.0 และหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.89 ขั้นตอนที่ 2 ผู้ให้ข้อมูลได้แก่ อาจารย์พยาบาลที่เกี่ยวข้องกับการนักศึกษาแลกเปลี่ยน จำนวนทั้งสิ้น 12 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นคำถามปลายเปิดที่มีโครงสร้างเพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยน วิเคราะห์ข้อมูลโดยข้อมูลเชิงปริมาณวิเคราะห์โดยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) และการวิเคราะห์สหสัมพันธ์โดยใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) และข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งจำแนกนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่พึงประสงค์รายด้าน โดยด้านองค์ประกอบคุณลักษณะตามศตวรรษที่ 21 และ อัตลักษณ์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = .503$) และ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = .519$) ตามลำดับ รองลงมาคือ คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, $SD = .460$) และพบว่า คุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับทักษะการปฏิบัติในวิชาชีพ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และผลการศึกษาเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษา (2) หลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน ผลการวิจัยสามารถใช้เป็นแนวทางการพัฒนาผลการเรียนรู้และการวัดประเมิผลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติได้

คำสำคัญ: คุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยน, ทักษะการปฏิบัติงาน, นักศึกษาแลกเปลี่ยน

Abstract

The purposes of this descriptive correlation research conducted both quantitatively and qualitatively design. The objective was to study the relationships among characteristics of student exchange and nursing skill practices outcomes. The research was divided into 2 phases: Phase I, the samples in quantitative research were 159 nursing instructors. All research tool used in collecting data was conformity value from experts, with IOC between 0.9-1.0 and reliability coefficients of 0.89. Phase II, the qualitative research were 12 nursing instructors. The tool was semi-structured questionnaire to study the characteristics of exchange students. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, and Pearson's Correlation. The data in the qualitative research was analyzed by content analysis. Findings of the study revealed that the opinion on desirable characteristics of student exchange in each aspect, 21st Century Skills and SAP were at highest level ($\bar{X}$ = 4.44, SD = .503) and ($\bar{X}$ = 4.44, SD = .519), respectively, followed by Qualifications Framework for Higher Education as a whole at a high level ($\bar{X}$ = 4.50, SD = .460). Moreover, the results showed that the characteristics of the exchange students were related to the practical skills of the exchange students. It was statistically significant at the 0.001 level. The results of the qualitative study were divided into 2 issues: (1) the students' basic knowledge of English; (2) the current curriculum of teaching and learning. These results can use as a guideline to develop and evaluate learning outcome under TQF:HED.

Keywords: Characteristics of student exchange program, Nursing skill practices outcomes, Student Exchange



บทนำ

ประเทศไทยมีการปฏิรูปการศึกษามาแล้วถึง 3 ครั้ง โดยเริ่มตั้งแต่ สมัยรัชกาลที่ 5 ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2520 หลังเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นการมุ่งสร้างการศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม และในครั้งที่ 3 เมื่อ พ.ศ. 2542 มีการตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ปีพุทธศักราช 2544 เป็นปีที่ ก้าวสู่ศตวรรษที่ 21 มีความตื่นตัวในการปฏิรูปการศึกษา สถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษามีการปรับเปลี่ยนการผลิต

ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว โดยมีการปฏิรูประบบการศึกษาครั้งใหญ่ในหลายๆ ประเทศ ซึ่งการจัดการศึกษาในปัจจุบันเน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการปฏิบัติงาน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ใหม่ที่

ทันสมัย เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษา ได้ดำเนินการจัดทำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework for Higher Education, TQF : HEd) เพื่อเป็นเครื่องมือในการนํานโยบายที่ปรากฏในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษาของชาติไปสู่การปฏิบัติในสถาบันอุดมศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษามุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา (The Higher Education Commission, 2020) การปรับบทบาทของสถาบันอุดมศึกษามีความสำคัญ และถือเป็นหัวใจในการพัฒนาประเทศ ดังนั้นจำเป็นต้อง 1) มีการปฏิรูประบบการเรียนการสอนทุกสาขาวิชาจากการสอน

แบบเดิมให้เป็นการเรียนรู้โดยบัณฑิตจะเรียนรู้การปฏิบัติจริงในสถานประกอบการ 2) ต้องปฏิรูประบบวิจัยและสร้างนวัตกรรม โดยการวิจัยจะต้องตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ และ 3) มหาวิทยาลัยจะต้องทบทวนบทบาทของตนเองซึ่งจะต้องหาจุดแข็งของตนเองและสร้างเครือข่ายร่วมระหว่างมหาวิทยาลัย เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนการสร้างเทคโนโลยีและนวัตกรรม (Kachintorn, 2018; The Higher Education Commission, 2020)

หลักสูตรพยาบาลศาสตร์ในประเทศไทย เป็นหลักสูตร 4 ปีที่มีการจัดการเรียนการสอนทั้งรายวิชาภาคทฤษฎีและปฏิบัติเพื่อให้ นักศึกษามีสมรรถนะในการเป็นพยาบาลวิชาชีพ โดยรายวิชาที่ศึกษาได้แก่รายวิชาศึกษาทั่วไปรายวิชาพื้นฐานวิชาชีพและรายวิชาชีพการพยาบาล ได้แก่ การพยาบาลทั้งทฤษฎีและปฏิบัติในผู้ป่วยทุกกลุ่มอายุ ทุกภาวะสุขภาพในสถานบริการสุขภาพทุกระดับ จำนวนหน่วยกิตรวมต้องไม่น้อยกว่า ๑๒๐ หน่วยกิต (The Higher Education Commission, 2020) ซึ่งในแต่ละสถาบันจะมีการใช้เกณฑ์มาตรฐานในการกำหนดชั่วโมงการเรียนรู้ภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติที่แตกต่างกัน (Liu, Rodcumdee, Jiang & Sha, 2015) การศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์เป็นวิชาชีพที่ต้องปฏิบัติโดยตรงต่อชีวิต สุขภาพและอนามัยของประชาชน ด้วยความเอาใจใส่ อย่างเอื้ออาทร จำเป็นต้องใช้ศาสตร์และศิลป์ทางการพยาบาล การผดุงครรภ์ศาสตร์ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การพยาบาลองค์รวมแก่ผู้รับบริการที่เป็นบุคคล ครอบครัว และชุมชน ในทุกมิติ ทุกภาวะสุขภาพ และทุกช่วงชีวิต โดยคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้รับบริการ การเปลี่ยนแปลงของสังคม ความก้าวหน้าของศาสตร์ทางการแพทย์และเทคโนโลยีทางการแพทย์รวมถึงเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่สนองตอบความต้องการของประชาชนและผู้รับบริการสุขภาพ ทั้งนี้ การปฏิบัติการพยาบาลต้องยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพและความเท่าเทียมกันของคุณค่าชีวิตมนุษย์ การบริการด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์ (Wongsawang, Patcheep, Choojai & Rungnoi, 2017) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงเน้นการฝึกปฏิบัติการพยาบาลทั้งในสถานการณ์จำลองเสมือนจริง และสถานการณ์จริงเพื่อให้มีความปลอดภัยต่อชีวิตของผู้รับบริการสุขภาพและมีทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ทั้งนี้มาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ และยังสามารถกำหนดคุณลักษณะบัณฑิต

พยาบาล ที่พึงประสงค์ ครอบคลุมประเด็น มีความรอบรู้และสามารถประยุกต์ใช้ศาสตร์ทางการแพทย์ การผดุงครรภ์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติการพยาบาล โดยปฏิบัติการพยาบาลแบบองค์รวม เน้นความปลอดภัยของผู้รับบริการทุกช่วงชีวิต ทุกภาวะสุขภาพ ทุกระดับของสถานบริการสุขภาพ และคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมภายใต้กฎหมายและจรรยาบรรณวิชาชีพ สามารถสื่อสารทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีทักษะการคิดขั้นสูง มีความรู้และสมรรถนะด้านดิจิทัลในการสืบค้น รวมทั้งมีภาวะผู้นำ สามารถปฏิบัติงานเป็นทีม ใช้กระบวนการวิจัย และกระบวนการสร้างนวัตกรรม ในการแก้ไขปัญหาทางการแพทย์ และทางสุขภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม เคารพในศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ มีความรับผิดชอบ มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีทัศนคติที่ดีต่อวิชาชีพการพยาบาล ตระหนักในคุณค่าวิชาชีพ และสิทธิของพยาบาล และเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขตลอดจนเป็นพลเมืองดี ของชาติและประชาคมโลก

สถาบันอุดมศึกษามีหน้าที่หลักในการผลิตบัณฑิตให้ได้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิสถาบันอุดมศึกษาแห่งชาติ (The Higher Education Commission, 2020) ซึ่งมีด้วยกัน 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม 2) ด้านความรู้ 3) ด้านทักษะทางปัญญา 4) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ 5) ด้านการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยี และ 6) ด้านการปฏิบัติทางวิชาชีพ โดยเฉพาะในสาขาพยาบาลศาสตร์ ส่งเสริมให้มีการสร้างเสริมอัตลักษณ์บัณฑิตที่สะท้อนความเป็นวิชาชีพพยาบาล และมีความสอดคล้องกับสภาการพยาบาลของประเทศไทย ซึ่งได้กำหนดคุณลักษณะบัณฑิตพยาบาลที่พึงประสงค์ เพื่อสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ (Nursing and Midwifery Practice Standard) ซึ่งเป็นการปฏิบัติที่มีเป้าหมายหลักเพื่อให้ผู้รับบริการ มีภาวะสุขภาพที่ดีที่สุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (สภาการพยาบาล, 2563) (Nursing Council, 2020; The Higher Education Commission, 2020)

ในปัจจุบันการจัดการศึกษาเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความสามารถในการปฏิบัติงาน มีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ไม่ต้องเรียนแบบท่องจำที่เป็นการ

จากความรู้ทฤษฎีมาสู่การปฏิบัติ วิธีการเรียนการสอนแบบใหม่จะสามารถพัฒนากระบวนการคิดและช่วยลดช่องว่างระหว่างความรู้ทางทฤษฎีและการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี (Kanyai & Prommakool, 2019) และจะเห็นว่าคุณลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถด้านภาษาและภาษาอังกฤษ ความรู้ สมรรถนะด้านดิจิทัลในการสืบค้น ภาวะผู้นำ รวมทั้งสมรรถนะทางวัฒนธรรม คุณลักษณะดังกล่าว สอดคล้องกับคุณสมบัติของนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่สถาบันต้องการพัฒนาทักษะด้านภาษา พัฒนาความรู้ ความเข้าใจในความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลกได้เหมาะสม และสามารถนำความรู้ ความสามารถด้านวิชาการ การวิจัยและวัฒนธรรมไปใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการพยาบาล จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาวิชาการพยาบาลและผดุงครรภ์ในประเทศไทยที่อยู่ภายใต้การดูแลของสภาการพยาบาลที่มุ่งพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถในการจัดการศึกษาพยาบาลและผดุงครรภ์ทุกระดับให้สูงขึ้นและเป็นสากล ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาพยาบาลในศตวรรษที่ 21 และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรีสาขาพยาบาลศาสตร์ (Sarrattana, 2013) จากการทบทวนวรรณกรรม พบว่า การจัดการเรียนการสอนที่มีการเรียนรู้ทางทฤษฎีและเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติทำให้เพิ่มความสามารถในการเรียนรู้และนำไปสู่การสร้างมาตรฐานการพยาบาลได้ แต่ยังไม่พบงานวิจัยที่ศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนต่อทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีนิจ เป็นสถาบันการศึกษาด้านวิชาชีพการพยาบาล สังกัดสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข มีจุดมุ่งหมายผลิตบัณฑิตพยาบาลที่มีคุณภาพระดับชาติและนานาชาติ มีคุณธรรมจริยธรรมและเห็นความสำคัญในการพัฒนานักศึกษาให้มีความรู้ระดับสากลจึงมีการทำบันทึกสัญญาการแลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษากับสถาบันการศึกษาต่างประเทศ จำนวน 2 ประเทศ ได้แก่ สาธารณรัฐประชาชนจีน และสาธารณรัฐประเทศอินโดนีเซีย โดยตามข้อตกลงจะมีการแลกเปลี่ยนทั้งอาจารย์และนักศึกษา โดยทางสาธารณรัฐประชาชนจีนและประเทศไทย จะทำการแลกเปลี่ยนเป็นระยะเวลา 2 เดือน โดยสลับกัน ทางไทยจะ

ต้อนรับคณะฯ เป็นเวลา 1 เดือน และส่งทีมอาจารย์และนักศึกษาพยาบาล ไปแลกเปลี่ยน เป็นเวลา 1 เดือนเช่นเดียวกัน ในรูปแบบเครือข่ายภาคกลาง 2 โดยมีวิทยาลัยในเครือข่ายทั้งสิ้น 7 วิทยาลัยฯ สำหรับสาธารณรัฐประเทศอินโดนีเซีย สถาบันพระบรมราชชนก จะเป็นตัวแทนในการทำข้อตกลงร่วมกัน ซึ่งแต่ละวิทยาลัยฯ จะทำบันทึกสัญญาข้อตกลงร่วม (MOU) แยกแต่ละสถาบันการศึกษาของสาธารณรัฐประเทศอินโดนีเซีย ซึ่งการแลกเปลี่ยนจะคล้ายกับสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ระยะเวลาจะสั้นกว่าคือแลกเปลี่ยนประมาณ 1-2 สัปดาห์ คณะผู้วิจัยในฐานะอาจารย์ จึงมีความสนใจจะศึกษาวิจัยเรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนต่อทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล” เพราะเล็งเห็นว่านักศึกษาแลกเปลี่ยนนั้นมีคุณสมบัติที่ดีในหลาย ๆ ด้าน ที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นนักศึกษาแลกเปลี่ยน ด้วยนักศึกษาแลกเปลี่ยนมีโอกาสได้เปิดโลกทัศน์ ได้รับการฝึกให้มีวิสัยทัศน์ที่กว้างขึ้น ตระหนักถึงความแตกต่างของวิถีชีวิต เรียนรู้ในเรื่องความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม เพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่โลกในศตวรรษที่ 21 และยังพบว่าการมีนักศึกษาแลกเปลี่ยนในชั้นเรียนจะช่วยให้การเรียนการสอนขับเคลื่อนได้อย่างน่าสนใจ เสริมมุมมองใหม่ๆ ที่พบมาให้นักศึกษาในชั้นเรียนได้ศึกษาเรียนรู้ ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ผลการศึกษาที่ได้จะเป็นข้อมูลสำหรับนำไปใช้พัฒนานักศึกษาและการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยน
2. เพื่อศึกษาทักษะการปฏิบัติในวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาแลกเปลี่ยน
3. เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนกับทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล

สมมติฐานการวิจัย

1. คุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์ทางบวกต่อทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล

คำถามการวิจัย

1. คุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนเป็นอย่างไร

2. ทักษะการปฏิบัติในวิชาชีพพยาบาลของนักศึกษาแลกเปลี่ยนเป็นอย่างไร

3. คุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กับทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพอย่างไร

ขอบเขตการวิจัย

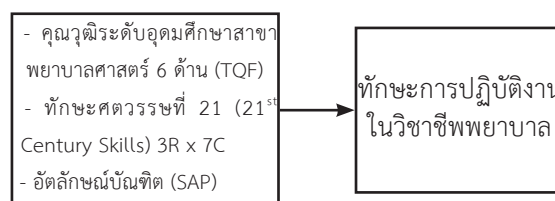
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนต่อทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล ระยะเวลาในการศึกษา ระหว่าง ตุลาคม 2563 – ตุลาคม 2564

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาเอกสารมาตรฐานการเรียนรู้ระดับอุดมศึกษาที่เกี่ยวข้อง สังเคราะห์ แนวคิดทฤษฎี และผลงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง นำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิด โดยใช้แนวคิดมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ พ.ศ. 2560 (TQF) สาขาพยาบาลศาสตร์ 6 ด้าน (คณะกรรมการอุดมศึกษา, 2563) (The Higher Education Commission, 2020) ซึ่งมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ผู้รับบริการ มีภาวะสุขภาพที่ดีที่สุดตามศักยภาพของแต่ละบุคคล ร่วมกับแนวคิดทักษะศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ประกอบด้วย การเรียนรู้ 3R x 7C (Reeves, 2010) ซึ่ง 3R คือ Reading (อ่านออก), (W) Writing (เขียนได้), และ (A) Rithmetics (คิดเลขเป็น) 7C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creative & Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนทัศน์) Collaboration & Teamwork & Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information & Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) Career and Change (ทักษะอาชีพและทักษะการเรียนรู้) และอัตลักษณ์บัณฑิต (SAP) ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี จักรีราช (Boromarajonani College of Nursing Chakriraj, 2019) โดย SAP ประกอบด้วย S = Service Mind (จิตบริการ) A = Analytical Thinking (การคิดเชิง

วิเคราะห์) P = Participation การคำนึงถึงสิทธิผู้ป่วยและการให้ผู้ป่วยมีส่วนร่วม ซึ่งหมายรวมถึง การที่สถาบันการศึกษาเล็งเห็นถึงอัตลักษณ์บัณฑิตและต้องการให้บัณฑิตมีการให้บริการที่เป็นมิตร มีความรัก มีความเมตตา ใส่ใจปัญหาและความทุกข์ของผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง ให้บริการตามปัญหาและความต้องการ ผลที่ได้จากงานวิจัยนี้จะทำให้ทราบถึงผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรปัจจุบัน มีประสิทธิภาพเพียงพอหรือไม่ที่จะก่อปรให้เกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักศึกษาพยาบาลตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติและวัดผลการหาความสัมพันธ์ทุกมิติตามคุณลักษณะของบัณฑิตให้มีมาตรฐานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิเพื่อตอบโจทย์ด้านมาตรฐานทางสุขภาพและนำไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพเป็นสากลทัดเทียมนานาประเทศ ดังรูปภาพที่ 1

กรอบแนวคิด



ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มอาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลในเครือสถาบันพระบรมราชชนก กระทรวงสาธารณสุข

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ กลุ่มอาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลในเครือข่ายภาคกลาง 2 ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากประชากรตามตารางเครจซี่ซี และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 60-61) ประชากรจำนวน 314 คน ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ จำนวน 175 คน การสุ่มตัวอย่างใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage random sampling) และคัดเลือกโดยใช้วิธีการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive sampling) จากอาจารย์ผู้มีประสบการณ์ตรงเกี่ยวข้องกับนักศึกษาแลกเปลี่ยน แต่เนื่องจากในสถานการณ์โรค Covid-19 ทำให้ผู้ตอบแบบสอบถามกลับมาไม่ครบจำนวน

ชุดข้อมูลที่ตอบกลับมาสมบูรณ์ มีเพียง 159 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย/รวบรวมข้อมูล

1. ชุดที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของอาจารย์ จำนวน 8 ข้อ

2. ชุดที่ 2 มี 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามคุณลักษณะของนักศึกษา แยกเปลี่ยนที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์รวมทั้งหมด 43 ข้อ มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) มีค่าคะแนนมากที่สุดเท่ากับ 5 และน้อยที่สุดเท่ากับ 1 โดยสร้างแบบสอบถามจากการทบทวนวรรณกรรม จากมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา ที่แบ่งออกเป็น 6 ด้าน

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบของสมรรถนะเชิงวิชาชีพในเรื่อง การพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล สมรรถนะทางวัฒนธรรม และพฤติกรรมจิตบริการ จำนวน 29 ข้อ มีลักษณะของแบบสอบถามเป็นข้อคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) มีค่าคะแนนมากที่สุดเท่ากับ 5 และน้อยที่สุดเท่ากับ 1 โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้ ด้านการพิทักษ์สิทธิผู้ป่วย ด้านการยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้านสมรรถนะทางวัฒนธรรม และพฤติกรรมจิตบริการ

ชุดที่ 3 เครื่องมือในการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบคำถามปลายเปิดกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) โดยใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) มีข้อคำถาม 1 ข้อ เกี่ยวกับนักศึกษาแลกเปลี่ยน

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยเครื่องมือทั้งหมดที่สร้างขึ้นตรวจสอบคุณภาพดังนี้

เครื่องมือวิจัยชุดที่ 1 ชุดที่ 2 และชุดที่ 3 ส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน (Burns & Grove, 2005; Polit & Beck, 2012) ได้แก่ อาจารย์พยาบาลผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษา 2 ท่าน ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลที่เชี่ยวชาญด้านการศึกษา จำนวน 1 ท่านพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และดัชนีความสอดคล้อง

ของเครื่องมือ (IOC) ซึ่งมีค่า 0.9-1.0 จากนั้นนำมาแก้ไขปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ จากนั้นนำมาทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มที่มีลักษณะคล้ายคลึงและไม่ซ้ำกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.89

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้คณะผู้วิจัยได้ขอการรับรองจริยธรรมการวิจัยในคนของคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในคน วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช ก่อนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามรหัสจริยธรรมหมายเลข (No.๑๒/๒๕๖๔) และจะมีการพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดยชี้แจงรายละเอียดครอบคลุมและจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ภายหลังการพิจารณาของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช จากนั้นคณะผู้วิจัยเตรียมผู้ช่วยวิจัยจำนวน 2 คน โดยการชี้แจงรายละเอียดโครงการวิจัย และเพื่อเตรียมผู้ช่วยวิจัยก่อนดำเนินการรวบรวมข้อมูล

2. ทำหนังสือจากวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนครศรีธรรมราช เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัยและเพื่อขอเก็บข้อมูล

2.1 ดำเนินการขั้นตอนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างอาจารย์แต่ละวิทยาลัยยินดีให้ข้อมูล

2.2 ดำเนินการขั้นตอนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ยินยอมเข้าร่วมการวิจัย/คณะผู้วิจัยให้ข้อมูลแก่ผู้มีส่วนร่วมในการวิจัยโดยวาจา ผู้วิจัยแจ้งชื่อผู้วิจัยประสานงานกับผู้ที่เกี่ยวข้องหลักของแต่ละวิทยาลัยฯ โดยใช้ Google Forms เพื่อเก็บเก็บรวบรวมข้อมูลแต่ละวิทยาลัยและแจ้งวันกำหนดการสิ้นสุดการเก็บข้อมูล

2.3 ดำเนินการเก็บข้อมูล ชุดที่ 1-2 ทั้งนี้ภายหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างได้ส่งแบบสอบถามคืนกลับแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

3. ดำเนินการขั้นตอนที่ 3 โดยใช้แบบสอบถามชุดที่ 3 ในกลุ่มตัวอย่างอาจารย์ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาแลกเปลี่ยนและนักศึกษาแลกเปลี่ยน จำนวนวิทยาลัยละ

1-2 คน ซึ่งกลุ่มตัวอย่าง 12 คน อาจารย์แต่ละวิทยาลัยฯ ยินดีให้ข้อมูล

3.1 ดำเนินการผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) กับผู้ให้ข้อมูลโดยการนัดสัมภาษณ์ด้วยแบบคำถามปลายเปิดถึงโครงสร้างในสถานที่ทำงาน/สัมภาษณ์ทางโทรศัพท์ใช้เวลา ประมาณคนละ 45 -60 นาทีโดยวิธีการสัมภาษณ์ใช้แบบปฏิสัมพันธ์ (interaction interview) ไม่ถามขึ้นนำ เพื่อให้ได้ข้อมูลมากที่สุดและลึกที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้

3.2 บันทึกเทป/จดบันทึก ขณะกลุ่มตัวอย่างให้สัมภาษณ์พร้อมบันทึกพฤติกรรมท่าทางและน้ำเสียงของกลุ่มตัวอย่างเป็นภาษาเขียน มีการถอดเทปแบบคำต่อคำ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม ที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยโปรแกรมสำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) โดยมีเกณฑ์ในการแปลผลคะแนนเฉลี่ย ออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2559) คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ระดับมาก คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ระดับปานกลาง คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ระดับน้อย คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนกับทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาลโดยใช้ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation) โดยกำหนดความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณาระดับของความสัมพันธ์ ดังนี้ (Cohen, 1988) $r = .10-.29$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ $r = .30-.49$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง $r = .50-1.0$ หมายถึง มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

3. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการกำหนดแนวคำถามกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) เพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้

ข้อมูลหลัก (Key-Informant) วิเคราะห์เนื้อหา ตรวจสอบความถูกต้อง และสรุปเฉพาะประเด็นที่สำคัญ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างอาจารย์พยาบาลทั้ง 159 คน เป็นเพศหญิง 141 คนคิดเป็นร้อยละ 88.7 และเพศชายจำนวน 18 คนคิดเป็นร้อยละ 11.3 สถานภาพกลุ่มตัวอย่าง มีสถานภาพโสดมากที่สุด 94 คนคิดเป็นร้อยละ 59.1 และพบว่าสถานภาพหย่า/แยกทาง/เลิกกัน จำนวนเพียง 4 คน คิดเป็นร้อยละ 2.4 ตำแหน่งปัจจุบันของกลุ่มตัวอย่างอาจารย์พยาบาลที่มากที่สุดได้แก่พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ 94 คนคิดเป็นร้อยละ 59.1 รองลงมาคือพยาบาลวิชาชีพชำนาญการ 43 คนคิดเป็นร้อยละ 27 ผลการวิจัยกลุ่มตัวอย่างอาจารย์พยาบาลที่ศึกษามีอายุอยู่ในช่วง 41-50 ปีมากที่สุด 74 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5 รองลงมาคือกลุ่มอายุ 31 ถึง 40 ปีจำนวน 30 คนคิดเป็นร้อยละ 18.9 กลุ่มตัวอย่างมีระดับการศึกษาระดับปริญญาโทมากที่สุด 106 คนคิดเป็นร้อยละ 66.7 รองลงมาคือปริญญาเอก 35 คนคิดเป็นร้อยละ 22 และมีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มากที่สุด คือ มากกว่า 20 ปี จำนวน 70 คน (ร้อยละ 44.2) รองลงมา คือ ปฏิบัติงานระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 26.4) ความเกี่ยวข้องกับนักศึกษาแลกเปลี่ยนพบว่า เป็นอาจารย์พยาบาลที่เป็นผู้ไปร่วมในการแลกเปลี่ยนมากที่สุดจำนวน 44 คนคิดเป็นร้อยละ 27.7 รองลงมาได้แก่อาจารย์ที่ปรึกษาจำนวน 35 คนคิดเป็นร้อยละ 22 (ดังตารางที่ 1-6)

และเมื่อนำแบบสอบถามคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่พึงประสงค์มาแยกโดยรวมแต่ละองค์ประกอบพบว่าคุณลักษณะตามศตวรรษที่ 21 และ อัตลักษณ์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = .503$) และ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = .519$) ตามลำดับ รองลงมาคือคุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, $SD = .460$) (ดังตารางที่ 7)

ตาราง 1

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศและอายุ ($n = 159$)

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	18	11.3
หญิง	141	88.7

จากตารางที่ 1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 141 คน (ร้อยละ 88.7) และเป็นเพศชาย จำนวน 18 คน (ร้อยละ 11.3)

ตาราง 2

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ ($n = 159$)

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
21 - 30	27	17
31 - 40	30	18.9
41 - 50	74	46.5
51 - 60	28	17.6

ค่าเฉลี่ย = 33.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 8.84 อายุต่ำสุด = 23 ปี อายุสูงสุด = 66 ปี

จากตารางที่ 2 พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 41 – 50 ปี จำนวน 74 คน (ร้อยละ 46.5) รองลงมา คือ อายุ 31 – 40 ปี จำนวน 30 คน (ร้อยละ 18.9) และอายุ 51 – 60 ปี จำนวน 28 คน (ร้อยละ 17.6) ตามลำดับ

ตาราง 3

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษาสูงสุดทางพยาบาล ($n=159$)

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ปริญญาเอก	35	22.0
ปริญญาโท	106	66.7
ปริญญาตรี	18	11.3

จากตารางที่ 3 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากจบการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 106 คน (ร้อยละ 66.7) รองลงมา คือ ปริญญาเอก จำนวน 35 คน (ร้อยละ 22.0) จบการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 18 คน (ร้อยละ 11.3) ตามลำดับ

ตาราง 4

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาในการปฏิบัติงาน (n=159)

ระยะเวลาที่ปฏิบัติงาน (ปี)	จำนวน	ร้อยละ
1-5	14	8.8
6-10	18	11.3
11-15	15	9.4
16-20	42	26.4
มากกว่า 20 ปี	70	44.1

ค่าเฉลี่ย = 12.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน = 10.074 ต่ำสุด = 1 ปี

จากตารางที่ 4 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงาน มากที่สุดคือมากกว่า 20 ปี จำนวน 70 คน (ร้อยละ 44.2) รองลงมา คือ ปฏิบัติงานระหว่าง 16 – 20 ปี จำนวน 42 คน (ร้อยละ 26.4) ตามลำดับ

ตาราง 5

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตำแหน่งในการปฏิบัติงาน (n=159)

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ	94	59.1
พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ	43	27
พยาบาลวิชาชีพระดับปฏิบัติการ	19	12
วิทยากร/ชำนาญการ	3	1.9

จากตารางที่ 5 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานในตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพชำนาญการพิเศษ จำนวน 94 คน (ร้อยละ 59.1) รองลงมา คือ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ จำนวน 43 คน (ร้อยละ 27) ตำแหน่งพยาบาลวิชาชีพ 19 คน (ร้อยละ 12) และวิทยากร/ชำนาญการ จำนวน 3 คน (ร้อยละ 1.9) ตามลำดับ

ตาราง 6

จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับนักศึกษาแลกเปลี่ยน (n=159)

ความเกี่ยวข้องกับนักศึกษาแลกเปลี่ยน	จำนวน	ร้อยละ
อาจารย์ประจำชั้น	20	12.6
อาจารย์ฝ่ายกิจฯ/วิเทศฯ	26	16.4
อาจารย์ที่ปรึกษา	35	22
ผู้ร่วมไปในการแลกเปลี่ยน	44	27.7
อื่น ๆ (เป็นอาจารย์สอนปกติ/สอนภาคปฏิบัติ)	34	21.3

จากตารางที่ 6 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จำแนกตามความเกี่ยวข้องกับนักศึกษาแลกเปลี่ยน เป็นผู้ร่วมไปในการแลกเปลี่ยน จำนวน 44 คน (ร้อยละ 27.7) รองลงมา คือ เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา จำนวน 35 คน (ร้อยละ 22)

ตาราง 7

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับองค์ประกอบคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่พึงประสงค์โดยรวม ($n = 159$)

องค์ประกอบ	$\bar{X}$	SD	ระดับ
1. คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์	4.50	.460	มาก
2. คุณลักษณะตามศตวรรษที่ 21	4.44	.503	มากที่สุด
3. อัตลักษณ์	4.44	.519	มากที่สุด

จากตารางที่ 7 พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ซึ่งจำแนกนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่พึงประสงค์รายด้าน โดยด้านองค์ประกอบคุณลักษณะตามศตวรรษที่ 21 และ อัตลักษณ์โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุดคือ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = .503$) และ ($\bar{X} = 4.44$, $SD = .519$) ตามลำดับ รองลงมาคือ คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, $SD = .460$)

ตาราง 8

ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนกับทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล $n=159$)

คุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยน	
ทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล	.647***

*** = $p < .001$

จากตารางที่ 8 คุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูงกับทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $< .001$ ($r = .647$)

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ

ผลการศึกษาเชิงคุณภาพผลการสัมภาษณ์จากคำถามกึ่งโครงสร้างเพิ่มเติมเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนทั้ง 3 องค์ประกอบและทักษะการปฏิบัติงานในแต่ละประเด็นที่ลึกซึ้งโดยการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างคือ อาจารย์พยาบาลที่เป็นตัวแทนของแต่ละวิทยาลัยในเครือข่ายภาคกลาง 2 ของสถาบันพระบรมราชชนก จำนวนทั้งสิ้น 12 คน เพื่อให้ทราบผลของคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนและทักษะการปฏิบัติงานที่เป็นจริง ผลการศึกษาเชิงคุณภาพ แบ่งเป็น 2 ประเด็น ได้แก่ (1) ความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษา (2) หลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน ดังนี้

1. ความรู้พื้นฐานด้านภาษาอังกฤษของนักศึกษาแลกเปลี่ยนจากความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลที่เกี่ยวข้องกับทักษะการปฏิบัติงานมากที่สุดคือพื้นฐานทางด้านภาษาอังกฤษ การสั่งสมความรู้ด้านภาษาเป็นสิ่งที่ควร

พัฒนามากที่สุด ดังตัวอย่างข้อมูลจากอาจารย์พยาบาล

“กว่าจะมาเป็นนักศึกษาพยาบาลต้องจบมัธยมมาก่อน ซึ่งโรงเรียนมัธยมต่างจังหวัด การพิตด้านภาษาก็ไม่เหมือนกับโรงเรียนนานาชาติ ดังนั้นเด็กคนที่เก่งภาษาอังกฤษเขาก็ต้องมีความสนใจใคร่รู้ของเขาเองด้วย จะดูเด็กออกเลย เช่นเขาชอบดูหนังฝรั่ง เขาฟังเพลงสากล เป็นต้น ซึ่งเด็กที่ไม่ชอบภาษาอังกฤษเลย เขาก็ไม่ชอบไม่ชวนขวยไฝรู้นะ”

“นักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ได้ไปแลกเปลี่ยนเพราะได้รับโอกาสอันดี ซึ่งนักศึกษาในกลุ่มนี้มักมีความสนใจ การชวนขวยหาความรู้และการสนใจทางด้านภาษาอยู่แล้ว”

2. หลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน จากความคิดเห็นของอาจารย์พยาบาลที่ให้ข้อมูลส่วนใหญ่เกี่ยวกับคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนที่พึงประสงค์ อาจารย์พยาบาลได้ให้ความคิดเห็นว่า หลักสูตรการเรียนการสอนในปัจจุบัน มีผลต่อทักษะการปฏิบัติงานของนักศึกษาแลกเปลี่ยน

เปลี่ยนด้วย ดังเช่น

“จากหลักสูตรของสภาการพยาบาลได้กำหนดให้ มีการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ให้สำหรับนักศึกษา พยาบาลด้วย แต่วิชาภาษาอังกฤษเป็นวิชาพื้นฐาน ซึ่ง ต้องเชิญอาจารย์ที่มีความรู้ภายนอกมาสอน ไม่ใช่อาจารย์ พยาบาลสอน ซึ่งแต่ละวิทยาลัยฯได้เชิญผู้สอนแล้วแต่จะ กลั่นกรองคุณสมบัติ คุณวุฒิตรงตามที่ต้องการเรียนปรับ พื้นในวิชาอังกฤษ 1-3 ผู้สอนมีผลโดยตรงกับผู้เรียนอย่าง มาก”

“การเรียนวิชาภาษาอังกฤษสำหรับนักศึกษา พยาบาล มีส่วนคล้ายและเพิ่มภาษาอังกฤษที่จำเป็นสำหรับ วิชาชีพพยาบาลด้วย แต่พื้นฐานของเด็กที่ผ่านมาจาก โรงเรียนมัธยม พื้นฐานความชอบของเขาเอง ความตั้งใจ เรียน มีผลโดยตรงกับผลลัพธ์ที่ออกมาด้วย”

“ทักษะการปฏิบัติงานของนักศึกษาแลกเปลี่ยน มีความแตกต่างกับนักศึกษาพยาบาลศาสตร์ทั่วไป ความ แตกต่างที่เด่นชัด คือ ความมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ต่ออาจารย์ พยาบาล ผู้ป่วย นักศึกษากล้าพูด ใช้ภาษาที่ฉลาด มีทักษะ ในการพูด กล้าเสนอตัวทำหัตถการที่ไม่เคยทำ และเมื่อ มีการนำเสนอผลงานเช่น รายงานกรณีศึกษา นักศึกษา แลกเปลี่ยนจะเป็นคนที่อาสาเสนองานในหัวข้อที่ยาก เช่น พยาธิสภาพ ยา เพราะในหัวข้อนี้มีการใช้ศัพท์ภาษา อังกฤษมาก ต้องมีการฝึกอ่านให้ถูกต้อง”

การอภิปรายผล

จากผลการศึกษานี้วิเคราะห์ตามองค์ประกอบ พบว่า คุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนส่วนใหญ่อยู่ ระดับมากที่สุด ได้แก่ คุณลักษณะตามศตวรรษที่ 21 และมีอัตลักษณ์ รองลงมาคือ คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐาน คุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์โดยรวม อยู่ ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.50$, $SD = .460$) สามารถอภิปราย ได้ดังนี้ นักศึกษาแลกเปลี่ยนที่ศึกษามีคุณลักษณะตาม ศตวรรษที่ 21 มีอัตลักษณ์รวมถึงมีคุณลักษณะตามกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ ที่กำหนดไว้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของนักศึกษาแลกเปลี่ยน ครอบคลุมทุกมิติตาม กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ โดยศึกษา กับอาจารย์พยาบาลที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาแลกเปลี่ยน อาจารย์ให้ความคิดเห็นว่า นักศึกษาแลกเปลี่ยนมีด้าน

คุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้ ทักษะทางปัญญา ทักษะ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ทักษะ การวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีมี ทักษะพิสัยครบทุกด้าน และมีทักษะ 3Rs ทักษะ7Cs ครบ (Reeves, 2010) อธิบายได้ว่าวิทยาลัยพยาบาลบรมราช ชนนิ (วพบ.) ในเครือข่ายภาคกลาง 2 และวพบ.จกักริรัช ได้ มีการปรับปรุงหลักสูตร จัดการเรียนการสอน ที่คล้ายคลึง กันเป็นไปตามกรอบมาตรฐานอุดมศึกษา (Boromara jonani College of Nursing, Chakiraj, 2019) และนำ ผลการประเมินจากอาจารย์ผู้สอน อาจารย์นิเทศ พยาบาล พี่เลี้ยง เพื่อมาพัฒนาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน ในห้องเรียนทุกปี จากการจัดการความรู้การเตรียมความ พร้อมของนักศึกษาพยาบาลก่อนขึ้นฝึกปฏิบัติงานจริงทั้ง ในหอผู้ป่วยหรือฝึกปฏิบัติในชุมชน โดยการเตรียมความ พร้อมให้นักศึกษาโดยการทำ pretest การสอบ OSCE การสอบกับหุ่นจำลอง (simulation) และการให้ข้อมูล แหล่งฝึก รวมถึงคู่มือการฝึกงานครอบคลุมเนื้อหาสาระ หลักของรายวิชา พร้อมกันนี้ในรายวิชาด้านปฏิบัติได้สอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ยึดการปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การดูแลด้วยหัวใจความเป็นมนุษย์การพัฒนา สร้างสรรค์งานนวัตกรรมด้านสุขภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิด การกระตุ้นแสวงหาความรู้ใหม่ด้วยตนเอง เกิดการสืบค้น ข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ รวมถึงความพร้อมของแหล่งฝึกต่างๆ ที่มีการใช้เครื่องมือ อุปกรณ์ที่ทันสมัย มีการนำเทคโนโลยี ต่างๆ มาใช้เพื่อประเมินผลให้สอดคล้องตามผลการเรียนรู้ ในขณะฝึกงานได้มีการมอบหมายงานให้นักศึกษา เช่น การ ดูแลผู้ป่วยรายบุคคล ฝึกให้ลงบันทึกข้อมูล การวางแผน การพยาบาล มีการนำเสนอเคสผู้ป่วยการทำการกรณีศึกษา เป็นรายกลุ่ม นำเสนองานให้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษ เช่น พยาธิ สภาพ ยา เปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น และอาจารย์ เป็นผู้ให้ข้อเสนอแนะ การมีอาจารย์เป็นผู้ให้คำแนะนำใน ระหว่างฝึกภาคปฏิบัติ เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาบรรลุ เป้าหมายที่กำหนดไว้ตามเป้าหมายของผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละด้าน (Ulfvarson & Oxelmark, 2012) ซึ่งสิ่ง ต่างๆ เหล่านี้ทำให้ผู้เรียน/นักศึกษาแลกเปลี่ยน/นักศึกษา พยาบาลมีคุณภาพ เกิดทักษะการปฏิบัติในวิชาชีพพยาบาล ที่ดี พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้อง กับการศึกษาที่ผ่านมา (Aunban, 2015; Boonchoochuay & Saichamchan, 2018) และสอดคล้องกับผลการ

ศึกษาของรุ่งนภา จันทรา, เพ็ญศรี ทองเพชรและอดิยาณัฏฐ์ ทรเกษตริน (2559) (Chantra, Thongphet & Sarakshetrin, 2016) ที่พบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้ มีความสัมพันธ์กับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับ ข้อเสนอผลการวิจัยของ Bhak disirivichai, Chamnansua, Katenil, & Phrom soonthorn (2020) ที่พบว่าการจัดการเรียนรู้เป็นวิธีการเรียนรู้ผสมผสานและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถพัฒนาผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติทั้ง 5 ด้าน

คุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนกับทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพ ผลการศึกษาพบว่าคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับสูงกับทักษะการปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทางบวกระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $<.001$ ($r = .647$) ซึ่งคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลักคือ คุณลักษณะตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับปริญญาตรี สาขาพยาบาลศาสตร์ คุณลักษณะตามศตวรรษที่ 21 และอัตลักษณ์ (Boromarajonani College of Nursing Chakriraj, 2019) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในปัจจุบันสามารถสะท้อนให้เห็นว่าการผลิตบัณฑิตบรรลุตามวัตถุประสงค์ให้ผลลัพธ์ที่เกิดทักษะทางการปฏิบัติที่ดี สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ศิวพร เขมะรางกุลและพนิต กุลศิริ (2556) (Kamalungkul & Kulsiri, 2013) ที่ศึกษาพฤติกรรมการเข้าร่วมโครงการนักเรียนแลกเปลี่ยนภาษาและวัฒนธรรม เอวายซี ประเทศไทย จำนวน 400 คน ผลการศึกษาพบว่าหลังจากเข้าร่วมโครงการ นักศึกษามีความรู้ด้านภาษามากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการ และยังมีการแนะนำให้บุคคลอื่นๆ มาเข้าร่วมโครงการ และให้ข้อเสนอแนะการวิจัยว่า นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการนักเรียนแลกเปลี่ยน

ส่งผลต่อการเข้าทำงานในอนาคต นักศึกษากลุ่มนี้มีความได้เปรียบในการทำงานและมีทักษะด้านภาษา ด้านการปฏิบัติและมีโอกาสในการเลือกงานในอนาคตได้มากกว่า และสอดคล้องกับผลการศึกษาเกี่ยวกับผลการเรียนรู้ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ภายหลังการฝึกปฏิบัติของนักเรียนพยาบาลทหารอากาศ ชั้นปีที่ 4 ของ (Boonchoochuay & Saichamchan, 2018) ที่มีการจัดการเรียนการสอนภาคปฏิบัติและสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม เน้นการสร้างนวัตกรรม กระตุ้นการแสวงหาความรู้ใหม่ ผลพบว่าผลการเรียนรู้หลังเรียนวิชาภาคปฏิบัติสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

1. การศึกษาครั้งนี้ได้ทำการศึกษาเฉพาะอาจารย์พยาบาลในเครือข่ายภาคกลาง 2 เท่านั้นควรมีการศึกษา กับกลุ่มประชากรอื่นเช่นอาจารย์พยาบาลของวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนอื่นๆ มหาวิทยาลัย หรืออาจารย์พยาบาลในองค์กรเอกชนด้วย
2. การประเมินคุณลักษณะของนักศึกษาแลกเปลี่ยนในครั้งนี้ใช้การประเมินจากการรับรู้ของอาจารย์พยาบาลเท่านั้นดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปอาจจะให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นผู้ประเมิน เช่น ผู้บังคับบัญชา หัวหน้าที่ใกล้ชิด นักศึกษาแลกเปลี่ยน เพื่อนนักศึกษาแลกเปลี่ยน เป็นต้น
3. อาจารย์ผู้สอน ผู้บริหาร ผู้กำหนดหลักสูตร ที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาพยาบาลศาสตรบัณฑิต สามารถใช้ผลการศึกษาไปเป็นแนวทางในการพิจารณาและการจัดหลักสูตรที่มีความเหมาะสมให้กับนักศึกษาพยาบาลเพื่อมีโอกาสพัฒนาดตนเองได้มากขึ้น เป็นการวางแผนระยะยาวสำหรับพัฒนานักศึกษาไทยให้มีความสามารถด้านภาษา และทักษะให้ยั่งยืนต่อไปในอนาคต



Reference

- Aunban, P. (2015). Evaluation of teaching in family and community nursing practicum. *Journal of nursing and education*, 9(1), 13-126. (in Thai)
- Bhakdisirivichai, V., Chamnansua, O., Katenil, K., & Phromsoonthorn, S. (2020). Factores predicting academic achievement of nursing students at Saint Theresa International College. *Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province*, 3(3), 146-157. (in Thai)
- Boonchoochuay, R., & Saichamchan, S. (2018). The study of learning outcomes under Thai qualifications framework for higher education (TQF: HEd) in community health nursing practicum subject as perceived by 4' year air force student nurses. *Journal of the royal Thai army nurses*, 19(2), 161-169. (in Thai)
- Boromarajonani College of Nursing Chakriraj. (2019). *Graduate identity*. Retrieved from <http://www.ckr.ac.th/index.php/2017-08-31-07-46-05>
- Burns, N., & Grove, S. K. (2005). *The practice of nursing research conduct, critique and utilization*. (5th ed.). Elsevier Saunders, Missouri.
- Chantra, R., Thongphet, P., & Sarakshetrin, A. (2016). Factors related the ideal characteristics of Thai graduates according to Thailand qualification framework for higher education (TQF:HEd) the nursing student of Boromarajonani College of Nursing, Surat Thani. *Journal of nursing and education*, 9(4), 90-101. (in Thai)
- Cohen, L., & Manion, L. (1989). *Research method in education*. (3rd ed.). London: Routledge.
- Kachintorn, U. (2018). *Direction of the ministry of higher education*. Retrieved from http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=51551&Key=news_Teerakiat
- Kamalungkul, S., & Kulsiri, P. (2013). The study of behavior toward participation AYC intercultural program, Thailand. *Srinakharinwirot business journal*, 4(2), 103-119. (in Thai)
- Kanyai, J., & Prommakool, S. (2019). The learning outcome under the qualifications framework for higher education (TQF) in the subject of principles and techniques among the second-year nursing students. *Journal of curriculum and institute Sakon Nakhon Rajabhat University*, 11(31), 81-88. (in Thai)
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and psychological measurement*, 30, 607-610.
- Liu, Y., Rodcumdee, B., Jiang, P., & Sha, L. Y. (2015). Nursing education in the united states, Thailand, and China: Literature review. *Journal of nursing education practice*, 5(7), 100-108.
- National Education Board. (2017). *National education Act B.E. 2542 and amendments (No. 3) B.E. 2010*. Bangkok: Chili-Wan Graphic. (in Thai)
- Nursing Council. (2020). *Announcement of the nursing council on nursing standards B.E. 2562 (2019)*. Retrieved from <https://www.tnmc.or.th/images/userfiles/files/A111.PDF>
- Paowana, W. (2020). The instructional development in vital signs measurement through the learning management system. *Journal of Prachomklao College of Nursing, Phetchaburi Province*, 3(3), 112-128. (in Thai)

- Polit, D. F., & Beck, C. T. (2012). *Nursing research: Principles and methods*. (9th ed.). Philadelphia, PA: Lippincott.
- Reeves, D. (2010). *A framework for assessing 21st century skills*. In Bellanca, J & Brandt, R. (Eds.), *21st Century Skills: Rethinking How Students Learn*. Bloomington: Solution Tree Press.
- Sarrattana, W. (2013). *Educational management research: Concepts and case study*. Khon Kaen: Klangnanavittaya Press. (in Thai)
- Srisawet, S., Mekanantawat, K., & Tummee, S. (2020). Effects of online team-based learning in heart disease pediatric nursing on learning outcome of nursing students. *Journal of prachomklao college of nursing, Phetchaburi Province*, 3(3), 129-145. (in Thai)
- The Higher Education Commission. (2020). *Including announcements ministry, announcements and resolutions of higher education about guidelines related guidelines*. Retrieved from <http://www.mua.go.th/users/he-commission/book/Gov%202560-2563.pdf>
- Ulfvarson, J., & Oxelmark, L. (2012). Developing an assessment tools for intended learning outcomes in clinical practice for nursing students. *Nurse education today*, 32, 703-708.
- Wanichbancha, K. (2016). *Statistical analysis: Statistics for administration and research*. (16th ed.). Bangkok: Printing house of Chulalongkorn University.
- Wongsawang, N., Patcheep, K., Choojai, R., & Rungnoei, N. (2017). Integrated approach of nursing process and humanized care for older adults nursing. *Nursing journal of the ministry of public health*, 27(2), 1-14.

